

Bölüm 8

NEOPLAZİ

Dilek SAĞIR¹

GİRİŞ

Neoplazi, neoplazm olarak bilinen iyi huylu veya kötü huylu bir büyümeyle sonuçlanan hücrelerin kontrolsüz ve düzensiz çoğalmasdır (eski Yunanca'da neo = yeni ve plazma = yaratılış). “Tümör” kelimesi genellikle neoplazm ile birbirinin yerine kullanılsa da, “tümör” Latince “şişme” kelimesinden gelmektedir ve her zaman neoplastik olmadığını unutmamak gerekir.

A. Displazi

Genellikle maligniteden önce görülen ve potansiyel olarak geri döndürülebilir değişikliktir. Morfolojik belirtiler; hücrelerin düzensiz olgunlaşması, çekirdek boyutunda ve şeklinde belirgin değişiklik (pleomorfizm), artmış ve genellikle anormal mitozdur. Servikal skuamöz intraepitelyal neoplazi ve kolorektal tübüler adenom örnek olarak verilebilir.

B. Neoplazmalar

Köken aldığı dokuya benzerlik yakınsa, neoplazm iyi diferansiye olarak adlandırılır; köken aldığı dokuya çok az benzerlik görülürse, zayıf bir şekilde farklılaşmıştır yani kötü diferansiye olarak adlandırılır. Neoplazmalar, konakçıya fayda sağlamadan büyür ve büyük ölçüde konakçı kontrol mekanizmalarından bağımsızdır.

¹ Doç. Dr., Sinop Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, bio_dilek@hotmail.com

Bakteriler: Helicobacter pylori, gram-pozitif spiral şekilli bir mikro organizma, mide mukozasında kolonize olur ve kronik gastrit ve peptik ülser vakalarında bulunmuştur; uzun süreli enfeksiyonu mide lenfomasına ve mide kanserine yol açabilir.

Virüsler: Kanser oluşumunda virüslerin rolü daha önemlidir. İnsanlarda, 1907'de yaygın insan siğilinin (papilloma) bulaşıcı doğasının keşfedilmesinden bu yana, kanserin viral etiyojolojiye sahip olabileceğine dair ikinci derece kanıtların yanı sıra epidemiyolojik kanıtlar birikmektedir. Halen, dünya çapındaki tüm insan kanserlerinin yaklaşık %20'si viral olarak indüklenmektedir. İnsan tümörlerinde yer alan farklı virüslerin örnekleri şu şekildedir;

Benign tümörler;

- i) İnsan papilloma virüsünün neden olduğu insan siğili (papilloma)
- ii) poksvirüsün neden olduğu Molluscum contagiosum

Malign Tümörler;

Aşağıdaki 8 insan kanserinin etiyojilerinde virüslerin rol oynadığına dair epidemiyolojik, serolojik ve genomik kanıtlar bulunmaktadır:

- i) Burkitt'in Epstein-Barr virüsü kaynaklı lenfoması.
- ii) Epstein-Barr virüsü tarafından nazofaringeal karsinom.
- iii) Hepatit B virüsü ve hepatit C virüsü tarafından birincil hepatoselüler karsinom.
- iv) Yüksek riskli insan papilloma virüsü tiplerine (HPV 16 ve 18) göre rahim ağzı kanseri.
- v) İnsan herpes virüsü tip 8 (HHV-8) kaynaklı Kaposi sarkomu.
- vi) HHV8 ile plevral efüzyon B hücreli lenfoma.
- vii) HTLV-1 ile erişkin T-hücreli lösemi ve lenfoma.
- viii) Tüylü hücreli lösemninin HTLV-2 ile T-hücre varyantı

KAYNAKLAR

- Bera, K., Schalper, K.A., Rimm, D.L., Velcheti, V., & Madabhushi, A. (2019). Artificial intelligence in digital pathology-new tools for diagnosis and precision oncology. Nature reviews Clinical Oncology, 16(11), 703-715.
- Chen, Q.Y., DesMarais, T., & Costa, M. (2019). Metals and mechanisms of carcinogenesis. Annual review of pharmacology and toxicology, 59, 537.
- Itano, J.K., Brant, J. M., Conde, F., & Saria, M. (2015). Core Curriculum for Oncology Nursing-E-Book. Elsevier Health Sciences.
- Kapucu, S., Kutlutürkan, S. (2020). (Edt.). Hemşirelik Öğrencilerine Yönelik Onkoloji Hemşireliği, Hipokrat Kitabevi, Ankara.
- Kumar, V., Abbas, A., Aster, J. (2013). Robbins Temel Patoloji. Çeviri Editörleri; Sıtkı Tuzlalı, Mine Güllüoğlu, Uğur Çevikbaş. Nobel Tıp Kitabevleri, İstanbul.

- Mattiuzzi, C., & Lippi, G. (2019). Current cancer epidemiology. *Journal of Epidemiology and Global Health*, 9(4), 217.
- Mohan, H. (2015). *Textbook of pathology*. Seventh edition, Jaypee Brothers Medical Publishers (P) Ltd., India; 184-231.
- Ng, A. K., & Travis, L.B. (2008). Subsequent malignant neoplasms in cancer survivors. *The Cancer Journal*, 14(6), 429-434.
- Niederhuber, J.E., Armitage, J.O., Doroshow, J. H., Kastan, M. B., & Tepper, J. E. (2013). *Abeloff's clinical oncology e-book*. Elsevier Health Sciences.
- Platanias, L.C. (Ed.). (2022). *Advances in Oncology, E-Book 2022 (Vol. 2, No. 1)*. Elsevier Health Sciences.
- Schneider, A.S., Szanto, P.A. (2009). *Pathology (BRS Board Series)*. Fifth Edition, Wolters Kluwer, China